בת מזגא חמרא שריא [6] וסימניך יפה כח הבן מכח האב אמר רב יהודה שקיטנא אריכי שקי וסומקי שריא וסימניך מורזמא גוצי וסומקי אסירי וסימניך נגנים פסול אריכי שקי וירוקי אסירי וסימניך [7] ירוקין פסולין אמר רב יהודה שלך זה [8] השולה דגים מן הים דוכיפת שהודו כפות תניא נמי הכי דוכיפת שהודו כפות וזהו שהביא שמיר לבית המקדש ר' יוחנן כי הוה חזי שלך אמר [1] משפטיך תהום רבה כי הוה חזי נמלה אמר צדקתך כהררי אל אמר אמימר לקני ובטני שריין שקנאי ובטנאי מקום שנהגו לאכול אוכלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין אטו במנהגא תליא מילתא אין ולא קשיא הא באתרא דשכיחי פרס ועזניה הא באתרא דלא שכיחי פרס ועזניה אמר אביי קואי וקקואי אסירי קקואתא שריא במערבא מלקו עילוה וקרו לה תחוותא ת"ר א] [2] תנשמת [7] באות שבעופות אתה אומר באות שבעופות או אינו אלא באות שבשרצים אמרת צא ולמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מענינו במה הכתוב מדבר בעופות אף כאן בעופות תניא נמי גבי שרצים כה"ג תנשמת באות שבשרצים אתה אומר באות שבשרצים או אינו אלא באות שבעופות אמרת צא ולמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מענינו במה הכתוב מדבר בשרצים אף כאן בשרצים אמר אביי באות שבעופות קיפוף באות שבשרצים קורפדאי אמר רב יהודה קאת זו [9] הקוק רחם זו שרקרק א"ר יוחנן למה נקרא שמו רחם כיון שבא רחם באו רחמים לעולם אמר רב ביבי בר אביי והוא דיתיב אמידי ועביד שרקרק וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק אתא משיחא שנאמר [3] אשרקה להם ואקבצם א"ל רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי והא ההוא דיתיב בי כרבא ושרק ואתא גלל אפסקיה למוחיה א"ל ההוא [10] ביידא הוה ת"ר [11] עורב זה עורב את כל [12] העורב להביא עורב העמקי למינו להביא עורב הבא בראשי יונים אמר מר עורב זה עורב אטו קמן קאי אלא אימא עורב זה עורב אוכמא וכן הוא אומר [4] קווצותיו תלתלים שחורות כעורב העמקי [13] חיוורא וכן הוא אומר [5] ומראהו עמוק מן העור [14] כמראה חמה העמוקה מן הצל ועורב הבא בראשי יונים אמר רב פפא לא תימא דאתי בריש יוני אלא דדמי רישיה לדיונה ת"ר הנץ זה הנץ למינהו להביא את בר חיריא מאי בר חיריא אמר אביי שורינקא אמר רב יהודה החסידה זו דיה לבנה למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה האנפה זו דיה רגזנית למה נקרא שמה אנפה [15] שמנאפת עם חברותיה אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב חנן בריה דרבא אמר רב [16] עשרים וארבעה עופות טמאין הן א"ל רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא דהיכא אי דויקרא עשרים הוו אי דמשנה תורה עשרים וחד הוו וכי תימא דאה דכתיבא בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה שדייה עלייהו אכתי עשרין ותרין הוו אמר ליה הכי אמר אבוה דאמך משמיה דרב [6] למינה למינו למינו [7] למינהו הרי כאן ארבע אי הכי עשרין ושית הוו אמר אביי דאה וראה אחת היא דאי סלקא דעתך תרתי אינון מכדי

כח מזגא חמרא. זה שמה: **יפה לה הכן.** הלכה היא בפרק כל הנשבעין בשבועות (דף מח.): **שקיטנא.** שם העוף ויש בהן שני מינין אותם ששוקיהן ארוכין וגופו אדום שרי: **מורזמא.** שם עוף שהיה מוחזק להם בטהור ושוקיו ארוכין וגופו אדום: **גנוס פסול.** במומי כהנים בבכורות (דף מה.): **ירוקין פסולין.** גבי נחמרו מעיה תנן ליה במתניתין (לעיל דף טו.): **זה השולה דגים מן הים.** אינהו הוו בקיאי ביה והוא עורב המים: **שהודו כפות.** כרבלתו עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם והוא עוף גדול כתרנגול [16] וקורין לו פוחו"ן שלביי"א: **וזהו שהביא שמיר למקדש.** דהא נגר טורא מתרגמינן ליה [17] והוא תרנגולא ברא וגבינתין בפרק מי שאחזו (דף סח.): מפרש מאי עביד ביה למנגר ביה טוריא: **לדקתך כהררי אל.** דאפי' נמלה אית ליה חיותא כגדולה: **ומשפטיך אף בתהום רבה.** שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות. לשון מורי. לישנא אחרינא לנמלה הוא אומר לדקתך כהררי אל שמזונותיה מזומנין לה בלא טורח ועם מי שאתה נשפט אתה דנו עד תהום רבה כגון שלך שטורח לבקש שם מזונותיו: **לקני ובטני שריא שקנאי ובטנאי מקום שנהגו כו':** **דשכיחי.** שראינוס שהוחזקו שם פרס ועזניה אסירי דהני נמי בחד סימן אתו ושמא ממינם הן באתרא דלא שכיחי פרס ועזניה שרו דהא מסתמא לא מחזקינן להו דלא שכיחי ביאוב: **(החוחא) באות שבעופות.** עוף הלועק בלילה לועיט"ה בלע"ז: **באות שבשרצים.** טלפ"א. תרי תנשמת כתיבי חד בעופות וחד בשרצים: **דבר הלמד מענינו.** אחד מי"ג מדות היא: **קיפוף.** לועיט"א. ולי נראה שקורין קלב"א שורי"ץ שדומה לטלפ"א שבשרצים: **קורפדאי.** טלפ"א: **רחמים.** מטר: **אמידי.** על שם דבר: **ועביד שרקרק.** כשהוא מצפצף נשמע כאומר שרקרק: **דאי יתיב אארעא.** ואינו עומד אלא יושב ומצפצף סימן בשורה הוא: **אארעא.** שאין דרכו כן: **בי כרבא.** חריסה: **גללא.** אבן גלל מן המרוס: **בדייא.** כמו בדאה. בדאי ושקרן ולפיכך נקה: העמקי ורשאי יוניס לקמייה מפרש: **אטו קמן קאי.** כיון דלמינהו נמי עורב קא מפרשת ליה ועורב קמא דלא יהבת ביה סימנא הי ניהו וכי בידו היה התנא אוחזו ומראה זה עורב סתם היה לו לומר עורב זה עורב פלוני: חמה אגל גל גראית עמוקה וכן כל לבן ושחור בבשר גראה הלבן עמוק כך בהרת לבנה היא: **בריש יוני.** לפני היוניס: **זה הנץ.** אשפרוי"ר: **בר חיריא.** שרינקא. והכא ליכא לאקשויי אטו קמן קאי דהא לא קאמר למינהו זה נץ פלוני ש"מ אין לך קרוי נץ אלא אחד: **חסידות.** מחלקת מזונותיה: **שמנאפת.** כמו התאנף בי (דברים ד): בספר ויקרא [יא] כתיב ואת הדאה ואת האיה למינה ובמשנה תורה [יד] כתיב והראה ואת האיה והדיה למינה: **אכוה דאמך.** רב חנן בר [6] רבה שהיה חמוה דרב חסדא בעשרה יוחסין (קדושין דף פא.): דהאנפה למינה דאיה דויקרא למינה למינו דעורב למינהו דנץ: **דאה.** דויקרא וראה דמשנה תורה אחת היא:

מכדי

הא באתרא דשכיחי פרס ועזניה. פירש הקונטרס דבאתרא דשכיחי חיישינן משום דדמו לפרס ועזניה שמא מינם הוא וקשה דאם כן בכל דוכתא ליתסרו אלא נראה לפרש דודאי לאו ממייהו הם אלא באתרא דשכיחי חיישינן משום דדמו לפרס ועזניה ומיחלפא בהם אבל באתרא דלא שכיחי לא לימחש למידי ושרו:

באות שבעופות קיפוף. שאשה מיני קיפוף הם אלא שהוא באות שבעופות זהו תנשמת כדקאמר דתנשמת הוא באות שבעופות ועוד יש כוס וינשוף דמתרגמינן קריא וקיפופא והוא ניהו דאמרינן בהמפלת (גדה דף כג.) דעייהם הולכות לפייהם כשל אדם כמו קריא וקיפופא ובברכות פרק הרואה (דף מז:) אמרינן כל מיני עופות יפיס לחלוס חוץ מקריא וקיפופא ועוד יש קיפוף אחר שהוא חיה כדאמרי' נמי בפרק הרואה (ג"ז שם ע"ש) כל מיני חיות יפין לחלוס חוץ מן הפיל והקוף והקיפוף וכן בפ"ק דבכורות (דף ח.) אמרי והדוב הנמר והקוף והקיפוף לשלש שנים: **הנץ** זה הנץ. הכא לא שייך למיפרך אטו קמן קאי דקאמר זה הנץ [17] דהא קאמר זה הנץ זהו אותן שקורין נץ אבל לעיל דעורב העמקי נמי קרוי עורב שייך למפרך מה זה מפורש יותר מזה:

נץ. פירש בקונט' אשפרוי"ר ואי אפשר לומר כן דהא נץ הוא מי"ט עופות ואינן דורסין כדפירש לעיל וחזינן ליה דאשפרוי"ר דריס בין לפירוש הקונטרס בין לפירוש ר"ת שלוכד העוף ואוכלו מחייס וכמו כן טוענין גבי נשר שקורין אייגל"א ואינו דנשר יש לו ד' סימני טומאה ואייגל"א יש לו אצבע יתירה וכן אמר דקורא הוא קוק"ו בלעז ואינו דאותו קוק"ו בחזקת טמא מחזקינן וקורא טהור הוא כדמוכח בפ' שילוח הקן (לקמן קלח: קמ:) דר' אליעזר מחייב בשילוח מפני שהוא טהור ורבנן לא פליגי אלא מפני דרובן על ביצים שאינן שלו אבל כולהו מודו דגופו טהור:

למה

רבינו גרשום

שתיא חמרא ובת שתיא חמרא. שמן של עופות. שהודו כפות שיש לו בראש כעין טווס וכפות: כי הוה חזי נמלה אמר צדקתך כהררי אל כלו' שנושא משאוי עליו גדול ממנו: כי הוה חזי שלך אמר משפטיך תהום רבה כלומר שמביא מזונותיו מתהום רבה: לקני ובטני שם עופות: הא באתרא דשכיחי פרס ועזניה כו' כלומר פרס ועזניה אית בהו חד סימן וטמא והכי קאמר היכי דשכיחי פרס ועזניה אין אוכלין משקנאי ובטנאי דהן יש להן סי' אחד שאין דורסין וגזרינן בהו משום פרס ועזניה: במערבא מנגדין עלייהו על קקואתא. כיון שבאה [רחם] באו רחמים לעולם אלו גשמים: ההוא בדאה הוה כלומר לא היתה רחמה ממש: כמראה חמה עמוקה מן הצל: [6] בן ח' ההדיא שאיד נקא באות שבעופות ייוטָא בלע"ז שפורחת בלילה ולא ביום. אי שכרתי טַלָפָא: שמנאפת על חברותיה לשון אף וחרון.

[6] גרלה דל"ל מאי בר חיריא שורינקא: באות שבעופות יוטא בלע"ז באות שבשרלים טלפא.

עין משפט נר מצוה

רנב א מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה יד:

תורה אור השלם

1. צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ׳:
תהלים לו ז
2. וְאֶת הַתִּנְשֶׁמֶת וְאֶת הַקָּאַת וְאֶת הָרָחָם:
ויקרא יא יח
3. אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְּדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ:
זכריה י ח
4. רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב:
שיר השירים ה יא
5. וְרָאֶה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן הָעוֹר וּבוֹ שֵׂעָר צָהֹב דָּק וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶתֶק הוּא צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקָן הוּא:
ויקרא יג ל
6. וְאֶת הַדָּאָה וְאֶת הָאַיָּה לְמִינָהּ:
7. וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְאֶת הַדּוּכִיפַת וְאֶת הָעַטַּלֵּף:
דברים יד טו

רבינו אור השלם

1. צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ׳:
תהלים לו ז
2. וְאֶת הַתִּנְשֶׁמֶת וְאֶת הַקָּאַת וְאֶת הָרָחָם:
ויקרא יא יח
3. אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְּדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ:
זכריה י ח
4. רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב:
שיר השירים ה יא
5. וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן הָעוֹר וּבוֹ שֵׂעָר צָהֹב דָּק וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶתֶק הוּא צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקָן הוּא:
ויקרא יג ל
6. וְאֶת הַדָּאָה וְאֶת הָאַיָּה לְמִינָהּ:
7. וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְאֶת הַדּוּכִיפַת וְאֶת הָעַטַּלֵּף:
דברים יד טו

מסורת הש"ס

(א) [לעיל מט: שבועות מח.], ב) [לעיל טו.], ג) [חס כוונת התרגום ושלי נוגא רש"י בחומש], ד) [בילקוט אימא בחוות ובערוך אימא בחתת ובכר"ל גרים בחות פי' מאוס], ה) [גיר' הערוך קיק כלאימא שבת כח. עוף אחד יש וכו' ע"ש ערך קק ל"ו], ו) [בילקוט אימא בלאה ועיין פרש"י הכא ד"ה בדיימ], ז) וגי' הרי"ף כך עורב זה עורב אוכמא אח כל עורב להביא עורב העמקי והבא בראשי יונים למינו להביא את הזרזיר בחיוורא ובכל קעוית לבנה וכ"ג רש"ל, ח) [ל"ל עורבא], ט) [עיין תוס' כתובות מט: ד"ה הא בחיוורא וכו'], י) [ב"ב פד. וש"נ], כ) [ויקרא יא], ל) [ל"ל רבא], מ) [ל"ל דהכי קאמר],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אנפה שמאנפת עם חברותי' כל"ל וכן בכש"י:

הגהות מהר"י לנדא

[א] רש"י ד"ה שהודו כפות וקורין לו פוחו"ן שלביי"א. נ"ב דוקא זה שיש לו שם לוי פוחו"ן שלביי"א היינו פוחו"ן היער אבל פוחו"ן אתם בלי שם לוי הוא עוף טהור כמו שפי' רש"י לקמן קנו ע"א טוושא פוחו"ן:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ת"ר תנשמת. נ"ב בערוך ערך אותיא כתב שהוא תרגום ירושלמי של תנשמת וכן מצאתיו בתרגום יונתן פ' שמיני יעו"ש ועיין כאן במהרש"ל פירש באות מלשון אתוס:

לעזי רש"י

פואו"ן שלביי"א [פאו"ן שלוי"א]. טווס-בר.
צואיט"א. ינשוף.
טלפ"א. חולד.
צואיט"א. ינשוף.
קלב"א שורי"ץ. עטלף.
טלפ"א. חולד.
אשפרוי"ר [אישפרויי"ר]. נץ.

מוסף רש"י

כמראה חמה עמוקה מן הצל. עמוק להייטו שפל, כמראה חמה שגראית עמוקה, שפל, מן הצל (בכורות מא.).

למה ליה למיכתב איה ודיה. הכי נמי הוה מצי למנקט מרלה ודלה אלא חדא נקט וצריך לדקדק ומאי שנא דכתיב בויקרא דלה ובמשנה תורה כתיב רלה ולא כתיב תרוייהו בחד דוכתא וגבי איה כתיב בויקרא איה ובמשנה תורה כתיב תרוייהו איה ודיה וי"ל דהיינו טעמא דבשלמא דלה ורלה לא רלה לכתוב שייסה במשנה תורה אע"פ שמן הדין היה לו לכתוב במשנה תורה כל השמות דאתא לאוסופי ולפרושי משום דא"כ הוה אמינא דדלה ורלה תרתי מינהו ולאוסופי קא אתי אבל באיה ודיה אין לטעות אע"פ שכתוב שייסה דמדכתיב למינהו אאיה ובמשנה תורה כתיב למינהו אדיה ש"מ חדא היא:

עופות עשרים וארבע הויין.

כמה מיניס יש כדפיר' לעיל דילפינן מנשר כפשוטה של ברייתא וכאן היה סובר המקשה דדומיא דרישא קתני דז' מאות מיני דגיס וז' מאות מיני חגבים מיירי בטמא וה"ה נמי הכא בעופות טמאים דרישא ודאי בטמאים איירי אפילו לפי ספריס דלא כתיב בטמאים בברייתא דאילו בטהוריס לא נפיק מיניה מידי להאי חושבנא אבל בטמאי' קמ"ל שהרואה לאכול דג בלא קשקשת אע"פ שאין בקי אם עתיד לגדל אחר זמן או משיון בשעה שעולה מן המים אם נאו מכיר ז' מאות מיני דגיס טמאים ויודע שאין זה מהם יכול להתירו כי אין בטמאים יותר מז' מאות מיניו וכמו כן בא להשמיענו גבי חגבים להתיר בלא קרסולים כי בכך יתברר שעתיד לגדל לאחר זמן ולפיכך היה סבור המקשה שגם בעופות בא לומר שאם יכיר כל אותן הנכתבים בפרשה לא יכול להתיר שאר עופות הבאים בסימן ג' או בב' או בג' כיון שאלו סימניס מצויין כמו כן בטמאים ואין מספר לאותן שצריך להכיר כדי להתיר השאר ולכך פריך הא כ"ד הוויין ותו לא שעל ידיסה אנו מכיריס האחריס ומשני כי קאמר אין מספר אטהורות קאי ולא הוי כעין רישא דמיירי בטמאים:

ודילמא דעוף טמא נינהו. וא"ת כיון דעופות טהוריס הוו רובא נזיל בתר רובא ולפי מה שפירשתי דמרבה כמה מיניס ניחא ואף לפ"ה דלא מרבינן אלא מין נשר י"ל מ"מ הא אמרי' לעיל מאה עופות טמאים שהן במזרח וכולן מין איה הן הלכך אפשר דיש בטמאים מיניו הרבה:

כודרת

מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא מאי שנא הכא דכתיב דאה ומ"ש הכא דכתיב ראה ולא כתיב דאה אלא ש"מ מין ראה ודאה אחת היא ואכתי כ"ה הוו אמר אביי כשם שראה ודאה אחת היא כך איה ודיה אחת היא דאי ס"ד תרתי אינון מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא מאי שנא הכא דכתיב למינה אאיה ומ"ש התם דכתיב למינה אדיה אלא ש"מ איה ודיה אחת היא וכי מאחר שאיה ודיה אחת היא למה ליה למיכתב איה ודיה כדתניא רבי אומר אקרא אני איה דיה למה נאמרה כדי שלא תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק שלא תהא אתה קורא איה והוא קורא דיה אתה קורא דיה והוא קורא איה לכך כתב במשנה תורה [1]והראה ואת האיה והדיה למינה מיתיבי [ו]למה נשנו בבהמה מפני השסועה ובעופות מפני הראה מאי לאו מדבהמה דהתם לאוסופי עופות נמי לאוסופי לא התם לאוסופי הכא לפרושי ופליגא דרבי אבהו דא"ר אבהו ראה זו איה ולמה נקרא שמה ראה שרואה ביותר וכן הוא אומר [2]נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה תנא עומדת בבבל ורואה גבלה [3]בארץ ישראל מדראה היינו איה מכלל דדאה לאו היינו ראה מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא מאי שנא הכא דכתיב דאה ומאי שנא התם דלא כתיב דאה אלא לאו ש"מ דאה וראה ואיה אחת היא ומדראה היינו איה מכלל דדיה לאו היינו איה מאי שנא התם דכתיב [4]למינהו אאיה ומ"ש הכא דלא כתיב [7]למינהו אאיה אלא אדיה אלא ש"מ דאה וראה דיה ואיה אחת היא תניא איסי בן יהודה אומר מאה עופות טמאין יש במזרח וכולן מין איה הן [8]תני אבימי בריה דר' אבהו ז' מאות מיני דגים הן וח' מאות מיני חגבים ולעופות אין מספר עופות כ"ד הוו אלא ולעופות טהורים אין מספר תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות לפיכך מנה הכתוב בטהורה גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובין על הטמאין לפיכך מנה הכתוב בטמאין מאי קמ"ל [9]כדרב הונא אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר' מאיר [א]לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה [ב]עוף טהור נאכל במסורת נאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי רבי א"ר יוחנן [ג]והוא שבקי בהן ובשמותיהן בעי ר' זירא רבו חכם או רבו צייד ת"ש דא"ר יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן אי אמרת בשלמא רבו צייד שפיר אלא אי אמרת רבו חכם בשלמא שמייהו גמיר להו אלא אינהו מי ידע להו אלא לאו ש"מ [ד]רבו צייד ש"מ [ה]ת"ר לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים בכל מקום ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות ודילמא דעוף טמא נינהו אמר אבוה דשמואל [ה]באומר של עוף פלוני טהור ולימא של עוף טהור אי הכי אית ליה לאישתמוטי ולבדוק בסימנין [ו]דתניא כסימני ביצים כך סימני דגים סימני דגים ס"ד סנפיר וקשקשת אמר רחמנא אלא אימא כך סימני

עוברי

מכדי משנה תורה לאוסופי קאתי. כדאמרי' לקמן למה נשנו בבהמה מפני השסועה שלא נאמרה בויקרא והיא בריה שיש לה ב' גבין ובעופות לא משכחן מידי לאוסופי אלא כתיב ראה דאתא בויקרא הכי אלא דלה קרייה בויקרא וכדי שלא יבא אדם להכשירה במקום שקורין אותה רלה ויאמר דלה אסרה תורה ולא רלה הלכך חזר וכתב רלה והיא היא: **דאי ס"ד תרי מינהו.** וכי היכי דבהמה לאוסופי אתא בעופות נמי מוסיף הוה ליה למיכתב הכא תרוייהו ולמה גרעה לדלה אלא שמע מינה לפרושי: **כך איה ודיה.** דכתיבא במשנה תורה אחת היא ולא נכתבה אלא כדי שלא יתן פתחון פה לבעל דין לחלוק כדפרישית שלא תהא אתה קורא איה והוא קורא אותה דיה ויאמר לא זו אסרה תורה אלא איה: **ומאי שנא הכא דכתיבא למינהו אדיה.** וגרעה למינה דאיה: **אקרא אני איה.** די היה לי בקריאת איה שהרי היא עצמה דיה ולמה נאמרה דיה: **בבעל הדין.** למי שרוצה לחלוק עליך ולדון ולהכשירה: **שלא תהא אתה קורא איה.** והוא אומר איה אסרה תורה אבל זו דיה היא שמה לפיכך פרט הכתוב בכל שמותיהם: **מיתיבי.** לרב דאמר לעיל [נ"ח] כ"ד עופות טמאים הן וקתשיב דלה ורלה בחד ואיה ודיה בחד: **מדהכא.** דבהמה: **הכי נמי לאוסופי.** וש"מ דלה ורלה חדי מינהו וטפו להו: **לפרושי.** כל שמותיה. וה"ה דהוה בעי למתני מפני האיה ודיה אלא חדא מינייהו נקט: **ופליגא.** הא דרב חסדא אדרבי אבהו דכיון דא"ר אבהו ראה היא איה ואין על כרחיך אשכחן דדלה ורלה ואיה ודיה אחת היא מדלא הדר כתבה במשנה תורה אלמא לר' אבהו דלה ורלה ודיה ואיה חדא היא ובגלי להו: ה"ג **עומדת בבבל ורואה גבלה בא"י:** ופרכינן לר' אבהו מדקאמר דאה[ט] היא מכלל דדאה לאו היינו ראה אלא אדיה אלא ש"מ דאה וראה דיה ואיה אחת היא תניא איסי בן יהודה אומר מאה עופות טמאין יש במזרח וכולן מין איה הן [8]תני אבימי בריה דר' אבהו ז' מאות מיני דגים הן וח' מאות מיני חגבים ולעופות אין מספר עופות כ"ד הוו אלא ולעופות טהורים אין מספר תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות לפיכך מנה הכתוב בטהורה גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובין על הטמאין לפיכך מנה הכתוב בטמאין מאי קמ"ל [9]כדרב הונא אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר' מאיר [א]לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה [ב]עוף טהור נאכל במסורת נאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי רבי א"ר יוחנן [ג]והוא שבקי בהן ובשמותיהן בעי ר' זירא רבו חכם או רבו צייד ת"ש דא"ר יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן אי אמרת בשלמא רבו צייד שפיר אלא אי אמרת רבו חכם בשלמא שמייהו גמיר להו אלא אינהו מי ידע להו אלא לאו ש"מ [ד]רבו צייד ש"מ [ה]ת"ר לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים בכל מקום ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות ודילמא דעוף טמא נינהו אמר אבוה דשמואל [ה]באומר של עוף פלוני טהור ולימא של עוף טהור אי הכי אית ליה לאישתמוטי ולבדוק בסימנין [ו]דתניא כסימני ביצים כך סימני דגים סימני דגים ס"ד סנפיר וקשקשת אמר רחמנא אלא אימא כך סימני

עוברי

מסורת הש"ס

[ח] בכורות ו:, [ט] גזמא קמני, [י] [ל"ל למינה], [יא] [ל"ל למינה], [יב] [ל"ל למינה], [יג] [עיין תוס' לקמן סו: ד"ה כלן], [יד] פסחים ג:, [טו] לקמן קנו: [תוספתא פ"ג ה"ח], [טז] ע"ז מ. ע"ש, [יז] [ראה רש"ש], [יח] [דברים יד], [יט] [ל"ל אחר ד"ה מאין],

עין משפט נר מצוה

רס א מיי' פ"ב מהלכות דעות הלכה ד:

רסא ב ג ד מיי' פ"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכה טו סמג עשין סב טוש"ע י"ד סי' פב ס"ב:

רסב ה מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה יח [יט] ועיין במ"מ וכל"מ סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סי' פו ס"ח:

רבינו גרשום

(דשרית ראה ויקרא גרסינן) מ"ש הכא דכתיב למינה אאיה כלומר מ"ש בויקרא דכתיב למינה אאיה ומ"ש במשנה תורה דכתיב ביה איה ודיה וכת' למינה אדיה ואאיה לא כתב ביה למינה דלמינה לשון אוסופי הוא: ופליגא דר' אבהו כלומר הא דאמרי' דראה ודאה אחת היא ואיה ודיה אחת היא (וזו היא) פליגא דר' אבהו סבירא ליה דראה זו איה דמדראה היינו איה מכלל דאיה לאו היינו דיה כלומר (דאמרינן) [דאי אמרינן] ראה ודאה אחת היא ואיה ודיה אחת היא והוו כ"ד. אבל אי אמרינן דדאה היינו איה ודאי דיה מינא אחרינא (וא') דאם [לא] כן [אלא] דארבעתן מין אחד בציר ליה חד ולא הוו אלא עשרים ושלשה אלא ש"מ דאה וראה איה ודיה אחת היא: ומדראה איה ודיה אחת היא מכלל דראה מינא לחודה ויהיו עשרים וארבע: ארבעתן מינא חד בצר להו חד אלא ש"מ דראה ודאה איה ודיה אחת היא כלומר ואינן אלא כ"ג: אף עופות נמי לאוסופי כלומר והיכי אמרת דראה ודאה אחת היא: לא משום נבלות ולא משום טרפות כלומר שמא תרנגולת נבלה או טרפה היתה. של עוף פלוני טהור

ט) לא איני אישתמוטי כלומר מתיירא אני אם אני מכזב איכא דמכיר אותו עוף ומכחיש לו. כודרת ועגולגולת כלומר לשון כודדת שצידה אחת כד וצידה אחת חד כדבעינן לפרושי:

ט) נראה דל"ל שאינו יכול לאשתמוטי כלומר דמתירא הוא שמא איכא דמכיר אותו עוף וכו'.

תורה אור השלם

1. וְהָרָאָה וְאֶת הָאַיָּה וְהַדַּיָּה לְמִינָהּ:
דברים יד יג

2. נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שָׁזָפָתּוּ עַיִן אָיָּה:
איוב כח ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיני דגיס טמאים. נ"ב ובמדרש סוף פמיתה דאיכה רבתי אינתא להדיא דגיס טהוריס וחגבים טהוריס ואפשר דרש"י פי' לפי סברת המקשה דס"ד דעופות היינו טמאים וה"ה דגיס:

מוסף רש"י

למה נשנו בבהמה. טמאים וטהוריס, **מפני השסועה.** כמיה שיש לה שני גבין ושני שדרקאות, ולא נאמר בתורת הכהנים (בכורות ו:). **לפיכך מנה הכתוב בטהורה.** שבכל מקום פורט את המועט (דברים יד ה). **במסורת.** שמסרו לנו אבותינו בטהור (לעיל סב:). **לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה.** לפי שמתקיימת גירסא אלה יותר מן האריכה (פסחים ג:). **ולא משום טרפות.** שמא מעוף טרפה היא, דאמרינן (לעיל נח.) ומודיס בציצה טרפה שאסורה (לקמן קס:).

עוברי דגים. ביצי הדגים כמות שהן ממוכרים יחד: **שכודרת.** עבה ככדור פלוט"ל: **כודרת ועגולגולת.** חדא היא דאי תנא עגולגולת לחודה הוה משמע עגולה כעדשה וכגבינה להכי תנא כודרת ועגולגולת כעיגולה של כדור שאינה קלושה אלא עגולה בעובי והדר מפרש ראשה אחד כך וראשה אחד חד דלא ככדור ממש אלא משוכה לארכה ועגולה לרחבה: **כד.** פלוט"ל בלע"ז. שאינו חד אלא ככדור: **חלבון.** אלבו"ן: **חלמון.** מויי"ל: **בילא השרץ.** לב והלטאה מטילין ביצים. ולקמן מפרש למאי הלכתא אשמעינן שהיא בילת השרץ ליתני טמאה סתמא: **נחתוכות.** דליכא למיקס אכודרת ועגולגולת: **בטרופות בקערה.** שהכל מעורב: **אין מוכרין.** בילה של תרנגולת טרפה לעובד כוכבים דילמא הדר ומזבין לה לישראל אלא א"כ טרופה בקערה דתו לא זבין לה ישראל מייה לפיכך הואיל ומותר למכור להם בילה טרופה בקערה אין לוקחין ביצים טרופות דלמא דטרפה הואי וזבנה ישראל ניהליה: הכי גרסינן **אלא אמר ר' זירא סימנין לאו דאורייתא.** הנך סימני ביצים לאו הלכה למשה מסיני ניהו ולא סמכינן עלייהו: **ח' ספיקות הן.** בעופות דלאמרן לעיל בשמעתא: **ליבדוק בביצים דידהו.** ומהם הוא ניכר אם עוף טהור הוא: **ודאי טמאה.** ואי אמר לך עובד כוכבים של עוף פלוני טהור הוא ודאי מסקר: **אבל ראש אחד כד כו'.** סייעתא הוו הנך סמנים לעובד כוכבים לדבריו אי אמר לך של עוף פלוני טהור סמוך עליה דקא מסייעי ליה סימני ואי לא לא תסמוך עליה: ה"ג **דאיכא דעורבא דדמי לדיונה: ריקמה.** גולר השרץ בתוכה: **וניקבה.** שיוכל ליגע בריקוס: של נחש דומה לשל שרץ וטומאתה אין בה: **השורץ על הארץ.** ואי לא אשמעינן שהיא בילת השרץ אלא טומאה סתם ה"א משום עוף טמא הוא דאסירא ובעי לאתרויי בה משום שרץ העוף ואי אתרו בה משום שרץ הארץ לא לקי: ח) **מדרבנן.** הא דרבי אליעזר בן יעקב מדרבנן הוא דקאסר בטהורין אבל טמאין שרץ גמור הוא ולוקה לדברי הכל וכי לא ריקמה איסורא איכא מלקות ליכא דלאו שרץ הוא:

בודרת. פי' הקונטר' כדור פלוט"ל בלעז משמע דגרס כודרת ברי"ש דכדור שהוא פלוט"ל אחרונה ברי"ש כדאמר בחגיגה[ט] (דף ג) דברי חכמים כדרבונות ככדור של בנות ומהא דכתיב (ישעיה כב) נגוף יגנף [בגפה] כדור אל ארץ רחבת ידים ופי' שם בקונטרס פלוט"ל אין ראיה משם דא"כ הוה ליה למימר ככדור אלא אומר ר"ת דקף שימוש הוא כגר שהולך וגולה אל ארץ רחבת ידים במקום שאין מכירים אותו דור כמו (תהלים פד) (גר) מדור באהלי רשע ובסוף פרק אין מעמידין (ע"ז דף מ.) גרים בקונטר' כודדת בדל"ת ופירש עגולה ככד: **סימנין לאו דאורייתא.** ר"ת דדוקא סימני ביצים משום דאיכא דעורב דדמו לדיונה אבל סימני עוברי דגים דאורייתא יש לסמוך עליהם כדאמר סוף פרק אין מעמידין (ע"ז דף מ. ושם) דאמר רב קרבי דגים אין נקחין אלא מן המומחה ופריך ל"ל מומחה לבדוק בסימנין דתניא כסימני ביצים כו' ומשני שנימוחו ולא משני סימנים לאו דאורייתא וכי תימא משום דמשמע ליה דבכל ענין אין ניקחין אלא מן המומחה אפילו אמר של דג פלוני וטהור דאז היה ראוי לסמוך עליו דעל כרחך לא איירי בכל ענין דבאומר מלחתים נקחים אף אלא מן המומחה ועל זה אנו סומכים לאכול אותן דגים שקורין ברבט"א בלע"ז ואפילו לא ידעינן אם נשרו הקשקשין בשעה שעולה מן המים סמכינן אסימני עוברי דגים ומיהו בירושלמי משמע דאין לסמוך על סימני עוברי דגים דגרסי' התם נתן בר אבא קס קמיה דשמואל אמר ידענא מפרשא בין עוברי דגים טהורים לעוברי דגים טמאים עוברי דגים טמאים עגולים עוברי דגים טהורים ארוכים אחזי ליה [ד] (להדר בקליפתה) אמר ליה כזה מהו א"ל טמא אמר ליה לא בית לי דאמרת על טהור טמא אלא סופך לומר על טמא טהור אלמא אין בודקין בסימנין כדהדר ליה שמואל לנתן בר אבא ומשמע אפי' על סימני הברייתא אין לסמוך מדלא אמר לו שיבדוק בסימני הברייתא וגם מה שאמר נתן בר אבא הן סימני הברייתא והש"ס דידן הוה מלי לשנויי הכי אלא דשפיר קא משני ומה שאנו לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים אע"פ שאינם אומרים שלא עוף פלוני וטהורים הם אנו סומכים על רוב ביצים שמצויין ביינו דשל עופות טהורים הם ומה שאנו לוקחים מן העובדי כוכבים אובליא"ש וקנטיא"ש שנילושו בביצים אע"ג דאסרי' הכא ליקח מהם ביצים טרופות בקערה לא דמיא דהכא איכא ריעותא מדזבין להו עובד כוכבים טרופות בקערה ש"מ דמוכחא מילתא דישראל מכרם לו לפי שהיו של טרפה אבל עיסה שנלושה בביצים לא חיישינן ואזלינן בתר רוב ביצים שאינן של טריפות ולא חיישינן שמא היה בהם דם דרוב ביצים אין בהם דם ומעשים בכל יום שאנו אוכלין ביצים מגולגלות אע"פ שאין יכולות ליבדק ומיהו [ט] ר"ת היה אוסר ליקח מן העובדי כוכבים אובליא"ש וקנטיא"ש משום בשולי עובדי כוכבים אע"ג דאמר בירושלמי דפת נמנו עליו והתירוהו שאני הכא שנילושו בביצים ונאסרו מטעם שלקות שלא היה בכלל ההיתר דשתי גזירות היו דגזרה דפת מי"ח דבר דגזור תלמידי שמאי והלל אבל גזרה דשלקות קדמה הרבה תדע מדבעי למימר בסוף פרק אין מעמידין (ע"ז דף לז:) דהויא מדאורייתא מדכתיב אוכל בכסף תשבירני ואכלתי ומיס בכסף תתן לי ושתיתי מה מיס שלא נשתנו אף אוכל שלא נשתנה ובסוף מסיק דקרא אסמכתא בעלמא הוא ואי מי"ח דבריס היתה לא היה טועה בה הש"ס שידועות לכל היו כדאמר בפרק אין מעמידין (שם דף לו.) שפשט איסורן בכל ישראל ומיהו גרסה דאע"ג דאמרינן הלכה כמאן דאסר ביצים משום בישולי עובדי כוכבים בפ' אין מעמידין דתניא כוותיה מכל מקום עיסה שנלושה בביצים אין לאסור משום דקמחא עיקר כיון דמברכין עליה המוציא לחם מן הארץ ואנו סומכין על היתר דירושלמי דפת ואמרינן בפרק אין מעמידין (שם לח.) גבי [ט] (קרבי דגים) אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים ואי עבדינהו עובד כוכבים כסא דהרסנא יש בהם משום בישולי עובדי כוכבים ופריך פשיטא ומשני מהו דתימא הרסנא עיקר קמ"ל קימחא עיקר משמע דאי הוה הרסנא עיקר היה מותר ואע"פ שהקמחא מעורב בו ומטעם זה אין להתיר עיסה של פשטיד"א שאפאו עובד כוכבים [מ] שהשמנונית הוא בעין על העיסה וגם מתחילתו הוא נאסר משום בישולי עובדי כוכבים ולא דמי לעיסה שנלושה בביצים שהבילה נתבטלה מתחלה ולא נאסר מעולם[נ]: **שאם** ריקמה וניקבה **מטמא בכעדשה.** דווקא ניקבה כדתנן בפרק העור והרוטב (לקמן קכו:) בית שרץ המרוקמת טהורה ניקבה כל שהוא טמאה: **שאם** ריקמה **ואכלה לוקה עליה משום שרץ בו'.** וא"ת לאכילה ולמלקות ל"ל ריקמה הא קיי"ל כל היוצא מן הטמא טמא [פ] כדתניא בפ"ק דבכורות (דף ה:) ומהאי טעמא אסרינן התם מי רגלים של חמור [צ] וכן בסמוך דדרש בית טמאה דאסירא מדכתיב ואת בת היענה ל"ל [ע] (וכי האי גוונא) משמע בפ' גיד הנשה דקרא דבת היענה לא איצטריך לגופיה אלא למידק מניה הא דעוף טהור שריא דס"ד אמינא דאסירא משום דלא אשכח מידי דאתי מחי ושריא כדאמר בפ"ק דבכורות (דף ו:) גבי חלב של בהמה טהורה דבעי התם קרא למשרי ואין הלשון משמע כן דקאמר מנין לבית טמאה שאסורה ולא קאמר מנין לבית טהורה שמותרת וגראה לפרש דבית עוף טהור נפקא לן דשרי מדדרשינן לקמן (דף קמ.) גבי שלוח הקן תקח לך ולא לכלביך דממעטינן מיניה עוף טהור רובץ על ביצי עוף טמא ולהכי אצטריך בת היענה לאסור ביצי עוף טמא דס"ד דשרו משום דליכא מידי דאתי מחי ושריא רחמנא והך בילה כי אבר מן החי היא ושריא רחמנא הלכך הויא שריא אפילו בעוף טמא ודיוקא דלך ולא לכלביך הוה אוקמינן אאפרוחים טמאים אבל ביצים לישתרו דכה"ג קאמר בפ"ק דבכורות (דף ו:) גבי חלב בהמה טמאה והשתא ניחא הא דנקט בילת שרץ דוקא ריקמה אסירא ואי לא ריקמה שריא מטעם חידוש כמו דעוף טהור שבעופות הוא דכתב קרא דבת היענה ולא בשרץ ומיהו קשה כיון דבילת השרץ לא ילפי מבילת עוף טמא כל שכן בילת טרפה ובריש מסכת בילה (דף ג:) משמע דאסירא מדאורייתא וי"ל דמסברא דעוף

מסורת הש"ם

ח) [ת"ח מוסק הך ותניא גבי ביצים וה"ג דגים ואלו הן סימני וכו' כי הוא פיסא דבריית"א דלעיל], **ט)** [תוספתא פ"ג ה"ח ע"ש], **נ)** [ל"ל הלבון מבחוץ והלמון מבפנים], **ד)** [תוספתא פ"ג ה"ח ע"ש], **פ)** [לעיל סב:], **ו)** [ל"ל מעמאה בכעדשה], **ז)** ביצה ו:, **ח)** [שיך לע"ב], **ט)** [הך דרשה לא נמצא בחגיגה וע' תוס' שהגדרין כו. ד"ה כדור וכו' ליינו כדדרשינן בירושלמי דסנהדרין פ"י וע"ש תוספות סוכה לו. ד"ה אתרוג וכו' ליינו כדדרשינן בספרא דבחוקותי דבני חכמים וכו' ע"ש ועיין רש"ל], **י)** [ל"ל הדא שלפנינו וכן העתיקו התוס' בע"ז מ. ד"ה אמר רבא ע"ש ורש"ל גרים הדא קלופתא], **כ)** [בע"ז לח. ד"ה קמ"ל קימחא איתא להיכך וא"ל בחא' ר"ן], **ל)** [דגים קטנים מלוחים], **מ)** בע"ז איתא שהשומן דגים, **נ)** [וע"ע תוספות ע"ז מ. ד"ה אמר רבא ותוספות בילה טז: ד"ה קא משמע לן], **ס)** [ל"ל כדתנן], **ע)** [ל"ל וכה"ג כי כך איתא בהלכות גדולות פ' גיד הנשה],

גליון הש"ם

גמ' אין מוכרים ביצת טריפה. בכ"מ הגירסא נבילה:

שיטה מקובצת

ח) וכן בסמוך דדריש בית טמא דאסירא מדכתיב ואת בת היענה למה לי ובהלכות גדולות בהלכות גיד הנשה משמע דקרא דבת היענה לא איצטריך לגופיה אלא למידק מיניה וכו' וצ"ב וז"ל תוס' חיצוניות פ"ק דבכורות קשה לר"י מאי קאמר מנין לבית טמאה שהיא אסורה וכו' ת"ל דכל היוצא מן הטמא וכו' וי"מ דה"ק מנין לבית טמאה ובית טהורה מותרת דסד"א דאסורה משום אבר מן החי ול"נ דא"כ ה"ל למימר מנין לבית טהורה שהיא שמותרת ועוד דנפקא לן בית טהורה שמותרת מתקח לך ולא לכלביך דממעטינן מיניה עוף (טהור) [טמ"] ונראה לר"י לפרש וכו' ככתוב בתוס' ועוד פי' הר"מ דקבעי מנין לביצה שאסורה וחשובה בריה שלא להתבטל ברוב ולהכי מייתי קרא דקרי ליה בת היענה. ולפי' ר"י ניחא דקאמר שאם רקמה ואכלה לוקה וקשה למה לי רקמה תיפוק ליה דכל היוצא מן הטמא וכו' ולהאי דפי' ר"י ניחא דאי לא רקמה אמרינן דלא לקי עלה הואיל ואף ביצה טהורה הויא אבר מן החי ושריא כי נמי הוי דשרץ שרי דדווקא בביצת עוף טמא חזינן איסור מבת היענה אבל בביצת השרץ לא שמעינן ע"כ שם:

רסג א מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה כ סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סי' פג סעי' ח:

רסד ב מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סי' פו סעיף י וע"ש בהגה"ה:

רסה ג מיי' שם הלכה יח ועיין בהגהות ומ"מ וסמג שם טוש"ע י"ד סימן פו סעיף ח:

רסו ד מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף מ:

תורה אור השלם

1. וְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: ויקרא יא מא

לעזי רש"י

פלוט"א [פילוט"א]. כדור.

פלט"א [פל"ט]. שטוח.

אלבו"ן [אלבו"ם]. חלבון (הביצה).

מויי"ל [מויו"ל]. חלמון (הביצה).

מוסף רש"י

אלו הן סימני ביצים. של עוף טהור (ע"ז מ.). שכודרת. משוכה שרחבה בראשה אחד והולכת ומקצרת ונמשכת (שם). ועגולגולת. עגולה מצדיה ומגגלגת דאין צידיה רחבים (שם). ראשה אחד כד. רחב פלט"ר"א בלע"ז, כלומר עשוי ככד שרחב מתחתיו בית מושבו (שם). חלבון. אלבוס"ל (שם). חלמון. מויז"ל (שם). ביצת השרץ. לב והלטאה מטילי ביצים הן, לב הוא כיכורי"ל בלע"ז, הדומה לצפרדע, ונפקא מיה לאם ריקמה וניקבה מטמא בכעדשה (שם).

רבינו גרשום

חלבון זהו לובן של ביצה: הכא במאי עסקינן בחתוכה. כלומר שהקליפה חתוכה ואין יכול להכירה באותה סימנין: ולבדוק בחלבון שאע"פ שחוץ לקליפה הן והקליפה שבורה יכול להכיר בקערה אם חלמון מבפנים: בטרופות בקערה שאין יכול להכיר. והתניא אין מוכרין ביצת טרפה לעובד כוכבים אא"כ טרופו' בקערה לפי שאין לוקחין ממנו ביצים טרופות ואין לחוש שמא ימכרם לישראל: אלא א"ר זירא סימנין לאו דאורייתא. כלומר סימני ביצים: שאם ריקמה וניקבה [ע] שנקבה הציור בתוכה דמי כשרץ עצמו ומטמא בכעדשה. ואמאי מטמא בכעדשה שכן חומט תחילי' ברייתו בכעדשה: ודילמא דנחש הוא כלומר ונחש לא מטמא שאין מטמאין אלא שמנה שרצים: מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא כלומר בית השרץ שריקמה וניקבה ואכלה לוקה משום שרץ השורץ על הארץ מדאורייתא אבל אפרוחים שלא נפתחו עיניהם מדרבנן לוקה דקרא אסמכתא

ע) נראה דל"ל שריקס השרץ בתוכה דמי כשרץ עצמו וכו'.